

Mihai ROTEA,
Mihai WITTENBERGER,
Monica TECAR,
Tiberiu TECAR

Cuvinte cheie: epoca bronzului, metalurgie, magie, Palatca, Bolduț.

Mots-cléfs: l'âge du Bronze, métallurgie, magie, Palatca, Bolduț.

Transilvania a fost în epoca bronzului cel mai prolific centru metalurgic de creație și producție din întreaga Europa temperată, arheologia preistorică oferindu-ne numeroase argumente pentru a susține această afirmație. Cunoscut este și faptul că metalurgia este un amestec de tehnică, artă și magie, ceea ce impune, pentru înțelegerea corectă a fenomenului, coroborarea datelor arheologice cu cele oferite de etnografie, istoria religiilor (în special textul Vechiului Testament²), istoria artelor și a tehnicii, texte antice (în special Iliada și Odisea) etc.

Scopul acestui articol fiind acela de a crea o imagine rezumativă cât mai fidelă a acestui domeniu complex, iar fiindcă metalurgia neferoaselor în Transilvania sub aspect tehnologic sau artistic a făcut obiectul a numeroase contribuții în literatura arheologică³, vom insista, aici, asupra conotației magice a acestui fenomen⁴.

1 Studiul a apărut în limba engleză în ActaMN 45-46/1.

2 Pentru citatele din Vechiul Testament am utilizat, de regulă, Biblia ortodoxă online (www.bibliaortodoxa.ro).

3 Pentru câteva repere privind acest subiect, dintre care cele mai recente includ și aspectele cultice ale depunerilor de bronzuri, vezi: V. Dumitrescu, *Arta preistorică în România*, București 1974; M. Rusu, *Metalurgia bronzului din Transilvania la începutul Hallstattului*, Iași 1972, manuscris; M. Petrescu-Dâmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București 1977; T. Bader, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*, București 1978; C. Kacsó, *Die späte Bronzezeit im Karpaten-Donau-Raum (14.-9. Jahrhundert v. Chr.)*, în M. Rotea și T. Bader (Ed) *Traker und Kelten beidseits der Karpaten*, Cluj-Napoca 2000, 31-41; T. Soroceanu, *Die Fundumstände bronzezeitlicher Deponierungen-Ein Beitrag zur Horstdeutung beiderseits der Karpaten*, în T. Soroceanu (Ed) *Bronzefunde aus Rumänien I*, Berlin 1995, 15-80; B. Hänsel, *Gaben an die Götter-Schätze der Bronzezeit Europas-Eine Einführung*, în: A. Hänsel și B. Hänsel (Ed), *Gaben an die Götter-Schätze der Bronzezeit Europas*, Berlin 1997, 11-22; A. Vulpe, M. Petrescu-Dâmbovița, A. László, *Epoca metalelor*, în *Istoria României*, București 2001, cu bibliografia; M. Rotea, *Non-ferrous metallurgy in Transylvania of Bronze Age*, în ActaMN 39-40/I, 2004, 7-17; S. Hansen, *Noi cercetări asupra metalurgiei epocii bronzului în sud-estul Europei*, în: T. Soroceanu (Ed) *Bronzefunde aus Rumänien/Descoperiri de bronzuri din România II*, Cluj-Napoca 2005, 301-315; C. Metzner – Nebelsick, *Despre importanța cronologică și cultural-istorică a depozitelor din România în epoca târzie a bronzului și în epoca timpurie a fierului*, în: T. Soroceanu (Ed), *Bronzefunde aus Rumänien/Descoperiri de bronzuri din România II*, Cluj-Napoca 2005, 317-342, cu bibliografia; T. Soroceanu, *Zu den Fundumstände europäischer Metallgefäße bis in das 8. Jh. V. Chr. Ein Beitrag zu deren religionsgeschichtlicher Deutung*, în: T. Soroceanu (Ed), *Bronzefunde aus Rumänien/Descoperiri de bronzuri din România II*, Cluj – Napoca 2005, 387-428 cu bibliografia; M. Rotea, *Pagini din Preistoria Transilvaniei. Epoca bronzului*, Cluj-Napoca, 2009.

4 Vezi fugare trimeri la: M. Rotea, *Non-ferrous metallurgy in Transylvania of Bronze Age*, în ActaMN 39-40/I, 2004, 7-17; Idem, *Pagini...*, 32; de asemenea: M. Wittenberger, M. Rotea, *Aspects of the Bronze Metallurgy in Transylvania*, în: S. Berecki, R. Németh, B. Rezi (Ed), *Bronze rites and rituals in the Carpathian Basin*, 261-267; pentru statutul complex

Mihai Rotea
Muzeul Național de Istorie
a Transilvaniei
e-mail: rotea_mihai@yahoo.com

Mihai Wittenberger
Muzeul Național de Istorie
a Transilvaniei
e-mail: mihaiw@yahoo.com

Monica Tecar
Muzeul Național de Istorie
a Transilvaniei
e-mail: monicatecar@yahoo.com

Tiberiu Tecar
Muzeul Național de Istorie
a Transilvaniei
e-mail: trutecar@yahoo.com